

STRUČNÁ HISTORIE STÁTŮ

**KAPVERDSKÉ
OSTROVY**

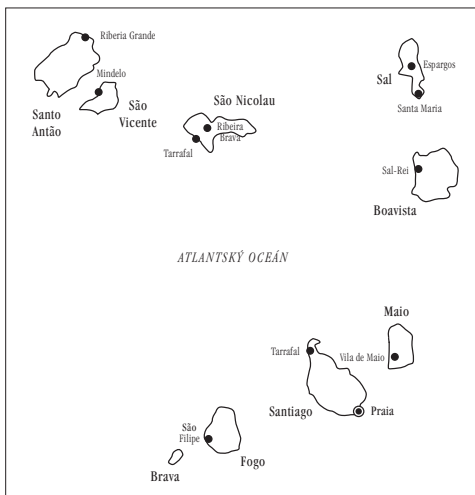
**SVATÝ TOMÁŠ
A PRINCŮV
OSTROV**

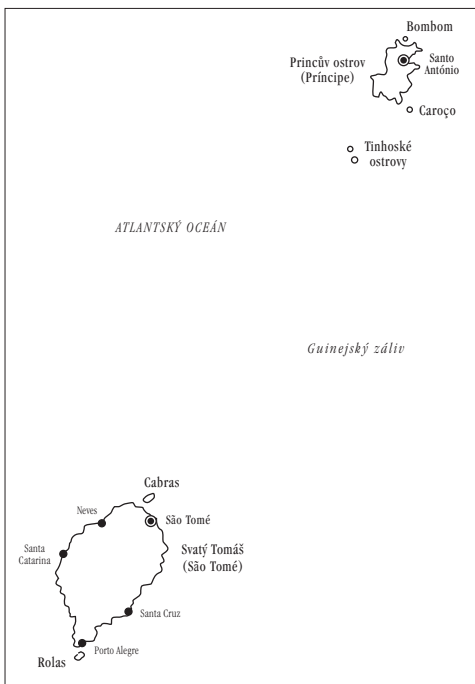
Jan Klíma

KAPVERSKÉ OSTROVY

SVATÝ TOMÁŠ A PRINCŮV OSTROV

S T R U Č N Á   H I S T O R I E   S T Á T Ů

*Kapverdské
ostrov*

*Svatý Tomáš
a Princův ostrov*

JAN KLÍMA

NAKLADATELSTVÍ LIBRI, PRAHA 2008

Autor a nakladatelství Libri děkují za laskavou podporu projektu panu ing. Milanu Pavlíčkovi.

Tato publikace vznikla s přispěním stipendia Camõesova institutu v Lisabonu.

O texto desta publicação foi realizado com a contribuição do Instituto Camões em Lisboa.

© doc. PhDr. Jan Klíma, 2008

© Libri, 2008

ISBN 978-80-7277-380-0

***Kapverdské
ostrovny***

Obsah

Úvodem	9
Počátky	10
Objevení (1456–1461)	10
Osídlování (1462–1480)	11
Námořní základna (1481–1550)	13
Nesnadné přežívání	19
Konkurenti útočí (1551–1600)	19
Upadající kolonie (1601–1650)	26
Pokrok nepřichází (1651–1783)	29
V otřeseném impériu (1784–1850)	34
Zrod nového národa	41
Počátky kapverdské identity (1851–1910)	41
„Stará republika“ – staré problémy (1910–1926)	48
V Salazarově stínu (1926–1940)	53
Sibiř Nového státu (1940–1959)	58
Cesta k svobodě	64
Odboj pro klidnou zem (1960–1962)	64
Od cizí války k cizí revoluci (1963–1974)	67
S rozpaky k nezávislosti (1974–1975)	72
Nezávislé Kapverdy	79
Budování státu (1975–1980)	79
Klidně k demokracii (1980–1990)	83
Otevření (po roce 1990)	88
Vztahy mezi Českou republikou a Kapverdskými ostrovy	93
Bibliografická poznámka	97
Encyklopedické heslo	99
Základní informace pro turisty	101
Adresy diplomatických zastoupení	104
Jazyková první pomoc	105
Seznam a vysvětlení zkratk	106

Úvodem

Vulkanické ostrovy, kterým dali Portugalci nepřípadně název podle Zeleného mysu (*Cabo Verde*) v protilehlé kontinentální západní Africe, se táhnou ve dvou řadách východním Atlantikem mezi 17°13' a 14°48' severní šířky a 22°41' a 25°22' západní délky. Severní skupinu Návětrných ostrovů tvoří Santo Antão (779 km²), São Vicente (227 km²), neobydlené ostrovy Santa Luzia (35 km²), Branco (3 km²) a Raso (7 km²), dále obydlené ostrovy São Nicolau (343 km²), Sal (216 km²) a na jihovýchodě Boavista (620 km²). Kratší řetězec Závětrných ostrovů začíná na západě Brava (64 km²), následuje činná sopka Fogo (476 km²), poté největší ostrov Santiago (991 km²) s hlavním městem Praia a konečně plochý ostrov Maio (269 km²). Společně s ostrůvky Grande (2 km²), Luís Carneiro (0,22 km²) a Cima (1,15 km²) má souostroví celkovou plochu 4 035,5 km².

Je to část tzv. Makaronésie, sopečných archipelagů a skal táhnoucích se od Azorských ostrovů na severu přes Madeiru, Kanárské ostrovy až k osamělým výspám jako Ascension, Svata Helena, Tristan da Cunha a Gough na jihu. Geomorfologicky podobné ostrovy se zásadně liší množstvím srážek. Naprostý nedostatek dešťové vody je charakteristický právě pro kapverdskou „ostrovní Saharu“. Tato nepříznivá přírodní dispozice, vyrovnávaná naopak výhodnou polohou souostroví na námořních a leteckých trasách i bohatstvím oceánu, ovlivnila historický a demografický vývoj země.

Splynutím bělošských dobyvatelů, otrokářů a plantážníků s černošskou populací dováženou z nejrůznějších částí západní Afriky vznikl mulatský národ s převážujícím podílem černošské krve. Přijal portugalštinu jako jazyk obecné komunikace, afrikanizoval ji však do kreolizované podoby (*crioulo*). Kapverdané mají tak kromě africké podstaty také silné vazby na Evropu. Jejich zápas s přírodou a nutnost tolerovat nejrůznější etnické, rasové a kulturní složky, z nichž nový národ vznikal, ovlivnily rovněž výsledné sympatické vlastnosti tohoto společenství: mírumilovnost, pohostinnost a otevřenost, označované dohromady stěží přeložitelným slovem *morabeza* (laskavost, vlídnost).

Počátky

Objevení (1456–1461)

V lokalitě Concheiro de Salamansa na ostrově São Vicente hledají archeologové zatím marně stopy předportugalského osídlení. Ostrovů se mohli dotknout ve 12. století arabští námořníci, ve 13. století také Afričané z říše Mali. Koncem září 1421 přirazily k vysokým ostrovům obrovské lodě čínské flotily při plavbě kolem světa. Exotickým návštěvníkům by bylo možné připsat podivné nápisy, zejména petroglyf (nazvaný v místním dialektu *rotcha scribida* – popsaná skála) na jedné skalní stěně ostrova São Nicolau, dnes už žel smytý větrnou a dešťovou erozí. Pokud kdokoli ostrovy navštívil před polovinou 15. století, neosídlil je.

Do Atlantiku pronikli Portugalci po dobytí Ceuty (1415). Gil Eanes v roce 1434 na pokyn prince Jindřicha Mořeplavce obeplul obávaný mys Bojador, a když Nuno Tristão dospěl roku 1445 za ostrov Arguim v dnešní Mauritanii, otevřela se před Portugalci za ústím řeky Senegal černá Afrika. Dinis Dias doplul ještě roku 1445 k mysu, který nazval Zelený (*Cabo Verde*), aby ozřejmil předěl mezi pouště a džunglí. Nedlouho před smrtí prince Jindřicha Mořeplavce se z příkazu tohoto patrona portugalských objevných cest vydali k západní Africe italští kapitáni Alvise Cà da Mosto (Luís de Cadamosto, 1432–1488) a jeho krajan António da Noli (Antonio de Nola).

Benátčan Cadamosto vyplul v březnu 1455 z jihoportugalského Lagosu k pobřeží dnešního Senegalu. V posledních dnech dubna 1456 plul od Bílého mysu k jihu. Aby se vyhnul silným příbřežním větrům, odbočil k západu. Po třech dnech prý uviděl ostrov. „*Všichni volali země, země a divili se, protože jsme nevěděli, že by zde nějaká země byla.*“ Ostrov pojmenovali *Boa Vista* (Dobrý výhled). Výprava zahlédla na severu ještě jeden ostrov (Sal) a na jihu ostrovy dva (Maio a Santiago), poslední z nich s mnoha stromy. O žádném z nich zatím „*neexistovala žádná zpráva ve Španělsku*“. Na neobydleném ostrově Boavista poletovala „*ohromná spousta holubů, kteří se dali chytit rukou*“. Výprava pak na ostrovech objevila i „vel-

kou řeku“, v jejímž ústí lovili námořníci ryby, želvy s obrovskými krunýři a „nepočítaně“ holubů. Během dvou dnů pobytu našli výše po řece také „trochu velmi bílé a výtečné soli“. Teprve poté plul Cadamosto dál k africké pevnině. Zprávu o tomto objevu sepsal Cadamosto až roku 1507, kdy už bylo souostroví všeobecně známé. Neexistuje žádný dobový úřední dokument o objevu, a tak Cadamostovo prvenství zůstává sporné.

Mimo veškerou pochybnost je plavba, kterou v roce 1460 podnikli Diogo Gomes a Janovan António da Noli. Ti koncem dubna 1460 odrazili od pevniny a po dvou dnech dopluli k souostroví. Zpráva Dioga Gomese ještě z roku 1460 dokládá, že mezi 1. květnem a 25. červnem skutečně objevili prvních 5 východních ostrovů z archipelagu, který ležel v moři proti Zelenému mysu. Gomes popsal zemi bez lidí, ale s bujnou přírodou. U Santiaga zakotvil na bílé písčité pláži, která se mu zdála „být dobrým přístavem“. Na zemi spatřili návštěvníci ptáky, které mohli zabíjet klacky, říčky se sladkou vodou, viděli tu také kachny, fíky a široké pastviny. Protože se António da Noli vrátil do Lisabonu dříve než Diogo Gomes, zahnaný nepřiznivými větry k Azorám, sklidil více slávy. Janovští kapitáni António a Bartolomeo da Noli ještě v roce 1460 žádali neobydlené ostrovy do své správy.

Princ Jindřich sepsal 18. září dokument, jímž daroval atlantské ostrovy svému synovci, králi Alfonsu V. V Jindřichově závěti z října 1460 se mezi objevenými atlantskými majetky uvádějí výslovně také čtyři Kapverdské ostrovy: *Ylha de Sam Jacobo e Felipe* (Santiago), *Ylha de las Mayas* (Maio), *Ylha de Sam Cristovam* (Boavista) a *Ylha Lhana* (Sal). Když princ Jindřich Mořeplavec 13. 11. 1460 zemřel, převedl král Alfons Kapverdy 3. 12. 1460 do kompetence Jindřichova adoptivního syna Fernanda, mistra Kristova řádu.

Osídlování (1462–1480)

Z Fernandova pověření objevil úředník z Madeiry Diogo Afonso 6. 12. 1461 ostrov São Nicolau, následující den ostrov Santa Luzia, poté 17. 1. 1462 ostrov Santo Antão a 22. ledna São Vicente. Portugalsko hodlalo z těchto ostrovů zásobovat své lo-

dě a nechťelo je postoupit Kastilcům nebo Francouzům, kteří se do východoatlantských vod už také odvažovali.

Infant Fernando, syn krále Duarte a bratr Alfonse V., dostal 12 ostrovů archipelagu oficiálně do držení od svého královského bratra 19. 9. 1462 proto, aby je osídlil. Majitel tu ustavil 2 kapitanáty: z jihu ostrova Santiago řídil svou doménu António da Noli, ze severu téhož ostrova z ještě fiktivní obce Alcatrazes velel severozápadu archipelagu Diogo Afonso. Několik rodin se toho roku usadilo na jihozápadě ostrova v místě, které dostalo podle širokého a vlhkého kaňonu název Ribeira Grande. Nebyl pro ně důležitý ani tak přístav („*velký, ale málo čistý a chráněný před větry*“), ale především spolehlivý pramen čerstvé sladké vody vytékající ze skal; dvě míle od oceánu se vytvářelo dokonce několik měsíců v roce malé sladkovodní jezero „*z padajících vod*“.

První stálí obyvatelé obdrželi 12. 7. 1466 formálně samosprávná privilegia. Kolonisty táhly na archipelag některé obchodní výhody. Směli odtud podnikat výpravy na nepřiliš vzdálené pobřeží západní Afriky mezi Senegalem a Sierra Leone, kterému se brzy říkalo *Rios de Cabo Verde*, Řeky Zeleného mysu, nikoli podle mysu, nýbrž podle Kapverdských ostrovů, odkud portugalští obchodníci připlouvali. Koruna poslala roku 1466 do Ribeiry Grande výběrčího celních poplatků. Západní Afrika a s ní Kapverdské ostrovy se poprvé objevily na mapě, kterou v Anconě vytvořil Ital Grazioso Benincasa v roce 1468.

Už roku 1466 žádali Korunu osadníci pocházející z jihoportugalského Algarve, aby směli obchodovat s otroky. O tři léta později Koruna skutečně vydala první „koncesní smlouvu“ pro nákup a prodej černošských otroků pocházejících z pobřeží západní Afriky. Koncem září 1469 dostali také João a Pedro Lugo první komerční výsadu na obchodování s dřevem a s *urzelou*, lišejníkem poskytujícím hnědočervené přírodní barvivo. Roku 1470 bylo založeno druhé stálé sídlo – São Filipe na sopečném ostrově Fogo. Pomalu se zatím vzmáhala jen osada Ribeira Grande na Santiagu. Královský dekret (1472) udělil „stálým obyvatelům“ ostrova Santiago privilegium „*mít otroky, muže i ženy, kteří by pro ně pracovali, a dovolit jim žít a zařídit se lépe*“. První otroci přivážení na ostrovy byli hlavně Balantové, Pepelové, Bidžagové a Mandingové z guinejské

ho pobřeží. Koruna si vyhradila dovozní clo 25% na všechno zboží pocházející z pobřeží a zakázala dodávat „divochům“ zbraně, železo, lodě a lodní vybavení. „Nový křesťan“ (konvertovaný Žid) Fernão Gomes, který roku 1469 získal výlučná práva na obchod s guinejským pobřežím, však dosáhl roku 1472 toho, že Koruna omezila obchody Kapverďanů na transakce pouze s kapverdskými výrobky. Systém, který navíc nedovoloval spolčovat se s cizinci, zájmům kolonistů nevyhovoval, ale přetrvával až do poloviny 17. století.

João da Fonseca dostal do držení Santo Antão a Fernão Gomes druhý osídlený ostrov Fogo. Francisco da Fonseca si pronajal ostrovy Sal, Brava, Santa Luzia, Branco a Raso. Ale lidí tu bylo pramálo, na mnoha ostrovech chyběli úplně a ani sami dvorští úředníci, zasloužilí válečníci a diplomati, kteří donace dostali, neměli chuť se tu angažovat.

Za portugalsko-kastilské války v letech 1475–79 napadly a vyplenily kastilské lodě Ribeiru Grande. V nedalekých mořích obsadili Kastilci Kanárské ostrovy. Mírová smlouva z Alcáçovasu (1479) ukončila spory o kastilský trůn dohodou, podle níž připadly Kastilcům Kanárské ostrovy, Portugalcům pak celá „Guinea“ (západoafrické pobřeží), Madeira, Azory a Kapverdy.

Námořní základna (1481–1550)

Kapitán Rodrigo Afonso dostal v lednu 1485 další koncesi na výrobu mýdla z oleje lisovaného z ořechů místního keře zvaného *purgueira* (*Jatropha curcas*) a vysazovaného na ostrově Santiago jako zábrana eroze; extrahovaná tekutina se používala i jako olej na svícení do lampiček. Vznikal zájem o pěstování bavlníku, lišejníku barvířského (*urzela*) a indigovníku, hlavně ovšem o výměnu jakýchkoli evropských produktů či ostrovních výpěstků za africké otroky.

Když Bartolomeu Dias obeplul mys Dobré naděje, stoupl význam Kapverd jako orientačního bodu a zásobovací základny na dalekých námořních trasách. Koncem května 1489 daroval král Jan II. infantu Manuelovi, pozdějšímu „šťastnému“ králi Portugalska, celé kapverdské souostroví.

První Kolumbova objevitelská cesta k Americe otevřela spor o práva na obsazování dalších zemí. Papež Alexandr VI.

se ho snažil vyřešit 4. května 1493 bulou *Inter caetera* a za míru při vymezení poledníku od pólu k pólu si vzal právě Kapverdské ostrovy, od nichž vyměřil 100 mil na západ. Ani další bula *Dudum siquidem* však spor nevyřešila. Až jednání španělských a portugalských diplomatů v Tordesillasu přineslo 7. 6. 1494 dohodu o plavbě a rybolovu u břehů severozápadní Afriky, poté i definitivní smlouvu o „rozdělení zeměkoule“ mezi oba křesťanské státy, a to poledníkem vedeným oceánem ve vzdálenosti 370 mil (*leguas*) od nejzápadnějšího z Kapverdských ostrovů.

Atlantik se stal nejvýznamnější námořní cestou. Kapverdy byly 10. 8. 1495 převedeny do korunního, tedy státního vlastnictví. Zodpovědnost za správu země si ponechali pověření „kapitáni“. Syn Antónia da Noliho Branco de Aguiar dostal v dubnu 1497 „kapitanát Ribeira Grande“ nazvaný podle první metropole archipelagu uváděné v dokumentu z téhož roku jako první *municipium*. Roku 1495 se tu stavěl kostel Panny Marie Růžencové, první ohnisko křesťanského kultu v subsaharské Africe, k němuž později přibyl klášter. Branco de Aguiar dostal také v červnu 1497 příkaz, aby vybudoval ošetrovnu pro stálé obyvatele i projíždějící námořníky. Roku 1497 dostal kapitán Rodrigo Afonso ostrov Boavista, ale jeho pastýři nedokázali na zdejší písčité půdě rozvinout chov dobytka.

U ostrova Santiago zakotvila 27. 7. 1497 flotila Vaska da Gamy a 3. srpna odtud vyplula k mysu Dobré naděje a dál do Indie. Roku 1498 se na Kapverdech zastavil Kryštof Kolumbus na své třetí cestě k Americe. Vasco da Gama se v květnu 1499 vracel přes ostrov Santiago z „objevené“ Indie do Lisabonu. Měsíc před svým objevem Brazílie roku 1500 u kapverdského ostrova São Nicolau kotvila portugalská flotila, které velel Pedro Álvares Cabral. Také výprava tří lodí, která vyjela z Lisabonu 5. 3. 1501 do Indie pod velením Joãa da Nova, nemohla Kapverdy minout. Členem jiné expedice, která vyplula 10. 5. 1501 k Brazílii, byl mj. Amerigo Vespucci. Právě z Kapverd měl proslulý Ital 4. června napsat dopis Lorenzovi di Pierfrancesca (1463–1503).

V té době se už Portugalci osídlovali i několik dalších kapverdských ostrovů. Přijížděli často stejně jako misionáři a obchodníci, ještě častěji však odjížděli. O stálé obyvatele byla

nouze, a tak nepočetnou kapverdskou kolonii museli posilovat odsouzení vyhnanci. Přibyli i Židé vyhánění od roku 1496 z Iberského poloostrova. Tak vznikala pestrá společnost: mezi vyhoštěné Portugalce, kastilské, janovské a nizozemské dobrodruhy se dostávali sefardští Židé, zajatí „Mauři“ z Maroka a černí otroci z dlouhého pobřeží západní Afriky od faktorie v Arguimu po Sierru Leone.

Portugalské faktorie z této části Afriky nacházely na Kapverdech zásobovací stanici a překladiště. Proto také první tříletý kontrakt na pronájem důchodů dostali 3. 10. 1503 Gil Álvares, Bartolomeu Jerónimo a Pedro Francisco pro oblast Kapverd a přilehlé „Guineje“. O styk s Afrikou a případný dovoz pracovních sil z nejbližších osídlených končin západoafrického pobřeží se musel starat také vikomt z Vila Nova de Cerveira, který dostal v říjnu 1504 do pronájmu ostrovy Santiago a Fogo. Vybudování pevností ve východní Africe a jmenování prvního indického místokrále roku 1505 učinilo z Kapverd definitivně významný opěrný bod na nejdůležitější trase portugalské expanze.

Královská kancelář 11. 6. 1511 potvrdila privilegia udělená Alfonsem V. obyvatelům ostrovů Santiago a Fogo. V prosinci 1517 však Koruna čilým Kapverdčanům zakázala obchodovat v přístavech Sierry Leone, nakupovat zde „více než nezbytný počet“ otroků a přepravovat zboží, které nepochází přímo z ostrovů. V lednu 1518 zakázal podobný výnos Kapverdčanům pod trestem vězení a ztráty zboží i lodí posílat plavidla k ústí „guinejských“ řek a obchodovat tu ve vlastní prospěch.

V Ribeirão Grande roku 1512 slušně fungovala městská samospráva a radní se pravidelně stýkali s Lisabonem. Jeden z úředníků informoval roku 1513 evropské centrum, že v Ribeirão Grande žije 162 stálých obyvatel, z toho 58 „bělochů“, 12 duchovních, 16 „svobodných černochoů“, dále portugalská vojska a odsouzenci. Daleko více – kolem 13 000 – však bylo černých otroků. Jen mezi léty 1513–15 zavleklo 29 lodí na ostrov Santiago 2 966 otroků. Mnozí pokračovali do Portugalska, další byli prodáváni na španělské lodě, které je odvážely na Kanárské ostrovy nebo do Západní Indie. Ostrovy byly přestupní, někdy i cílovou stanicí i pro církevní osoby. Roku 1522 žilo v Ribeirão Grande 22 otců, z nichž někteří mířili na africkou pevninu, ji-

ní do Brazílie. Ani patricijové, kteří zde žili s bílými manželkami, si neodřikali potěšení s otrokyněmi. Rychle tak přibývalo „synů země“ – mulatů, které jejich bílí otcové uznali za právoplatné potomky a dědice. Snaha uživit se zemědělstvím a dobytčářstvím znamenala rozdělit africkým otrokům práci na pozemcích použitelných jako pole a pastviny.

Na ostrov Santiago připlula 9. 7. 1522 jediná loď, která zbyla z Magalhãesovy výpravy; španělský velitel Sebastián de Elcano se tu osvěžoval 6 dní, než zvedl kotvy a zamířil domů ohlásit dokončení historické plavby. *Zpráva o první cestě kolem světa* Antonia Pigafetty dosvědčuje význam Kapverd pro námořníky stíhané utrpením na dlouhých cestách, dokonce i pro posádky „nepřátelských“ či konkurenčních flotil porušujících svou přítomností tordesillaský pořádek.

Roku 1520 vznikla na ostrovech oficiální obchodní faktorie, téhož roku byly potvrzeny soudní funkce kapitánů, roku 1528 se dvě donace na ostrově Fogo spojily ve prospěch Joãa de Menese de Vasconcelose. Královský list z 20. 9. 1530 přikazoval rozdělit neobdělané pozemky na ostrovech São Nicolau, Boavista, Maio a Santo Antão mezi obyvatele, kteří by je obdělávali. Ale v blízkosti afrických břehů, kde začal rozkvétat lukrativní obchod s otroky, snila většina bílých osídlenců nikoli o sedlačení na jalové půdě, nýbrž o výnosném podnikání na moři.

Obchodní a lidské vazby mezi ostrovy a pevninou se projeví i v církevní organizaci. Už roku 1466 se na ostrovy vypravili dva katalánští františkáni, kteří stejně jako další přicházející kněží a mniši museli až do roku 1514 ve všem poslouchat vedení Kristova řádu v Tomaru. V Ribeire Grande se z výnosů cel a z desátků zrodil kostel Svatého ducha a stavěly se další kostelíky a kaple. Kapverdská církev závisela po zrušení privilegií Kristova řádu na biskupovi sídlícím v madeirském Funchalu. Až Klement VII. vytvořil 31. 1. 1533 bulou *Pro excellenti* novou diecézi pro Kapverd a „Guineu“, a zbavil tak region madeirského dohledu. První biskup Brás Neto ovšem do svých zemí nikdy nevkročil a dal přednost diplomatické kariéře ve Francii.

Civilní i církevní správa se rodila obtížně. V prosinci roku 1533 bylo potvrzeno, že rod Correio de Sousa znovu nabude práv na „kapitanát Ribeira Grande“. Tehdy dostala obec Ri-

beira Grande městská privilegia. V září příštího roku byl pro Kapverdy a Guineu jmenován první soudce Estêvão de Lagos, v červenci roku 1536 další soudce André Feio. Podřízení kapverdského biskupství lisabonské arcidiecézi 8. 7. 1539 budovalo po církevní linii pevnou imperiální strukturu, jejíž nižší složky dostávaly pokyny z Evropy. Roku 1536 obdrželi kapverdští biskupové církevní jurisdikci nad přilehlým pobřežím Afriky.

V Portugalsku začala roku 1536 působit inkvizice. K pronásledování židů a „nových křesťanů“ v kolébce impéria se přidal i druhý biskup jmenovaný v září 1538: João Parvi, původem Francouz († 1546), žádal ustavení inkvizice na ostrovech. Jeho lidé uváděli, že asi 200 kapverdských „nových křesťanů“ žijí s Afričany na pobřeží, aniž by respektovali královské zákony. Inkvizice se nakonec na ostrovy nikdy nedostala, „noví křesťané“ a židé si naopak vybudovali ve smíšené společnosti výborné pozice.

Ostrovní komunitu však začalo ohrožovat nebezpečí z moře. Afonso de Torres, Španěl naturalizovaný na Kapverdech, ztratil roku 1537 mezi Guineou a atlantskými ostrovy 6–7 lodí. Francouzští korzáři loupili i roku 1538, kdy se ztráty Portugalců obchodujících z Kapverd vyšplhaly na obrovskou sumu 10 000 *cruzados*. Písař faktorie na Santiagu Jorge Vaz psal 10. 6. 1542 do Lisabonu, že ostrovy žijí ve strachu z útoku francouzských pirátů. Tehdy odvrátilo pokus napadnout Ribeiru Grande jen 12 lodí stojících v rejdě.

Portugalská říše se rozšiřovala a Kapverdám se nevěnovala taková pozornost jako indickým přístavům nebo některým africkým faktoriím. Roku 1549 se finanční správce André Rodrigues dos Mosquitos obrátil na samotného portugalského krále Jana III. se žádostí, aby se stát více zajímal o ostrov Santiago, protože *„kromě Lisabonu nevynášejí žádná jiná města Království tolik, jako tento vzrůstající z toho důvodu, že všechny lodě plující z Brazílie a z Peru i z Antil a z ostrova São Tomé se tu zastavují...“*. Za nedostatku bělochů Koruna roku 1546 povolila, aby i „tmaví lidé“ zastávali významné funkce radních Ribeiry Grande. Dne 20. 3. 1550 byl jmenován Jorge Pimentel zároveň nejvyšším soudcem i vojenským velitelem. Země tak dostala oficiálního představitele s plnou správní autoritou.

Od roku 1548 začal být osídlován druhý největší ostrov Santo Antão. Po krátkém působení vikářů Gaspara da Silveiry a Joãa Figueireda nastoupil roku 1552 do svého úřadu třetí biskup s jurisdikcí pro většinu západní Afriky, dělný Francisco da Cruz. Slušně se dařilo jen první základně. Jistý portugalský kapitán vypsal svůj obdiv k blahobytnému životnímu stylu v Ribeire Grande „*s jejími pěknými domy osídlenými bezpočtem portugalských a kastilských šlechticů*“.